

PŘÍRODA V OKOLÍ OPATOVA

Okolí Opatova je příkladem typické krajiny Českomoravské vrchoviny.

Jsou zde zastoupeny prvky kulturní krajiny, jako jsou louky, pole, pastviny nebo rybníky. Lesy v okolí jsou především tvořené smrkem, ale v oblasti Trojáku

můžeme vidět i ukázkou přírodě blízkých lesů v podobě bučin. I když tradiční krajina, po staletí

formovaná člověkem – hospodářem, se v posledních

desetiletích výrazně proměnila, můžeme dodnes najít na

Opatovsku mimořádně zajímavé lokality s vysokou přírodní hodnotou. Příkladem jsou např. zachovalé rašelinné louky, mokřady

a drobné fragmenty suchých trávníků na bývalých pastvinách.

LESY

V okolí Opatova převažují hospodářské lesy tvořené především smrkem. Z přírodního hlediska jsou tyto lesy velmi chudé a poskytují

vhodné prostředí jen málo druhům, které v původních lesích žily. K běžným druhům ptáků zde patří druhy

jako králíček obecný, sojka nebo sýkora parukářka. Zajímavé jsou dva lesní porosty v oblasti Trojáku (PP Troják, PP U římské studánky), které jsou tvořeny bukem a představují ukázkou přírodě blízkých typů lesa, který zde v minulosti převažoval. V těchto porostech najdeme řadu zajímavých druhů rostlin a živočichů, z ptáků se zde vyskytuje holub doupňák, žluna šedá nebo datel černý. V jarním aspektu můžeme pozorovat řadu druhů rostlin jako lýkovec jedovatý, sasanku hajní nebo vraní oko čtyřlísté.

hy jako králíček obecný, sojka nebo sýkora parukářka. Zajímavé jsou dva lesní porosty v oblasti Trojáku (PP Troják, PP U římské studánky), které jsou tvořeny bukem a představují ukázkou přírodě blízkých typů lesa, který zde v minulosti převažoval. V těchto porostech najdeme řadu zajímavých druhů rostlin a živočichů, z ptáků se zde vyskytuje holub doupňák, žluna šedá nebo datel černý. V jarním aspektu můžeme pozorovat řadu druhů rostlin jako lýkovec jedovatý, sasanku hajní nebo vraní oko čtyřlísté.

hy jako králíček obecný, sojka nebo sýkora parukářka. Zajímavé jsou dva lesní porosty v oblasti Trojáku (PP Troják, PP U římské studánky), které jsou tvořeny bukem a představují ukázkou přírodě blízkých typů lesa, který zde v minulosti převažoval. V těchto porostech najdeme řadu zajímavých druhů rostlin a živočichů, z ptáků se zde vyskytuje holub doupňák, žluna šedá nebo datel černý. V jarním aspektu můžeme pozorovat řadu druhů rostlin jako lýkovec jedovatý, sasanku hajní nebo vraní oko čtyřlísté.

hy jako králíček obecný, sojka nebo sýkora parukářka. Zajímavé jsou dva lesní porosty v oblasti Trojáku (PP Troják, PP U římské studánky), které jsou tvořeny bukem a představují ukázkou přírodě blízkých typů lesa, který zde v minulosti převažoval. V těchto porostech najdeme řadu zajímavých druhů rostlin a živočichů, z ptáků se zde vyskytuje holub doupňák, žluna šedá nebo datel černý. V jarním aspektu můžeme pozorovat řadu druhů rostlin jako lýkovec jedovatý, sasanku hajní nebo vraní oko čtyřlísté.

RAŠELINNÉ LOUKY

Opravdovým přírodním klenotem v okolí Opatova jsou rašelinné louky, které byly po staletí využívány člověkem jako zdroj píce a zároveň se zde zachovaly mnohé druhy zajímavých rostlin a živočichů. K bezesporu nejvýznamnějším lokalitám v celém regionu patří Opatovské zákopy. Na zdejších loukách rostou některé vzácné druhy jako rosatka okrouhlolistá, vrba rozmarýnolistá, prstnatec májový nebo všivec ladní. Velmi bohatá jsou společenstva motýlů, brouků a dalších skupin hmyzu.

Opravdovým přírodním klenotem v okolí Opatova jsou rašelinné louky, které byly po staletí využívány člověkem jako zdroj píce a zároveň se zde zachovaly mnohé druhy zajímavých rostlin a živočichů. K bezesporu nejvýznamnějším lokalitám v celém regionu patří Opatovské zákopy. Na zdejších loukách rostou některé vzácné druhy jako rosatka okrouhlolistá, vrba rozmarýnolistá, prstnatec májový nebo všivec ladní. Velmi bohatá jsou společenstva motýlů, brouků a dalších skupin hmyzu.

Opravdovým přírodním klenotem v okolí Opatova jsou rašelinné louky, které byly po staletí využívány člověkem jako zdroj píce a zároveň se zde zachovaly mnohé druhy zajímavých rostlin a živočichů. K bezesporu nejvýznamnějším lokalitám v celém regionu patří Opatovské zákopy. Na zdejších loukách rostou některé vzácné druhy jako rosatka okrouhlolistá, vrba rozmarýnolistá, prstnatec májový nebo všivec ladní. Velmi bohatá jsou společenstva motýlů, brouků a dalších skupin hmyzu.

Opravdovým přírodním klenotem v okolí Opatova jsou rašelinné louky, které byly po staletí využívány člověkem jako zdroj píce a zároveň se zde zachovaly mnohé druhy zajímavých rostlin a živočichů. K bezesporu nejvýznamnějším lokalitám v celém regionu patří Opatovské zákopy. Na zdejších loukách rostou některé vzácné druhy jako rosatka okrouhlolistá, vrba rozmarýnolistá, prstnatec májový nebo všivec ladní. Velmi bohatá jsou společenstva motýlů, brouků a dalších skupin hmyzu.

K typickým druhům patří motýli hnědásek rozrazilový, ohniváček modrolelý nebo perleťovec dvanáctitečný. K zajímavostem patří také výskyt horského druhu vážky vázané na zachovalá rašeliniště lesklíce severské.

RYBNÍKY

V několika rybnících v okolí Opatova můžeme najít řadu běžných druhů obojživelníků. Větší význam pro jejich rozmnožování mají především menší rybníčky a tůň nebo břehy zarostlé vodními rostlinami mimo dosah ryb. K nejběžnějším druhům patří ropucha obecná a zelení skokani. Méně častými druhy jsou čolek obecná a horský nebo rosnička zelená.

LOUKY A PASTVINY

Původní suché louky a pastviny dnes v okolí Opatova najdeme již jen v malých fragmentech, protože většina z nich byla v minulosti rozorána nebo naopak zarostla náletem dřevin nebo některých expanzivních druhů. S jejich postupným zánikem se tak staly vzácnými kdysi typické druhy živočichů a rostlin. Svahy a meze zarostlé mateřídouškou již patří minulosti a s nimi i řada druhů rostlin a živočichů jako třeba hořeček český nebo modrásek černoskvřnný. Na posledních zbytcích těchto luk najdeme i dnes některé zajímavé motýly jako třeba modráska lesního nebo několik druhů vřetenušek. I když v okolí Opatova stále vidíme velká stáda pasoucích se ovcí, obnova kdysi květnatých luk a pastvin bude trvat desetiletí.

Původní suché louky a pastviny dnes v okolí Opatova najdeme již jen v malých fragmentech, protože většina z nich byla v minulosti rozorána nebo naopak zarostla náletem dřevin nebo některých expanzivních druhů. S jejich postupným zánikem se tak staly vzácnými kdysi typické druhy živočichů a rostlin. Svahy a meze zarostlé mateřídouškou již patří minulosti a s nimi i řada druhů rostlin a živočichů jako třeba hořeček český nebo modrásek černoskvřnný. Na posledních zbytcích těchto luk najdeme i dnes některé zajímavé motýly jako třeba modráska lesního nebo několik druhů vřetenušek. I když v okolí Opatova stále vidíme velká stáda pasoucích se ovcí, obnova kdysi květnatých luk a pastvin bude trvat desetiletí.

Původní suché louky a pastviny dnes v okolí Opatova najdeme již jen v malých fragmentech, protože většina z nich byla v minulosti rozorána nebo naopak zarostla náletem dřevin nebo některých expanzivních druhů. S jejich postupným zánikem se tak staly vzácnými kdysi typické druhy živočichů a rostlin. Svahy a meze zarostlé mateřídouškou již patří minulosti a s nimi i řada druhů rostlin a živočichů jako třeba hořeček český nebo modrásek černoskvřnný. Na posledních zbytcích těchto luk najdeme i dnes některé zajímavé motýly jako třeba modráska lesního nebo několik druhů vřetenušek. I když v okolí Opatova stále vidíme velká stáda pasoucích se ovcí, obnova kdysi květnatých luk a pastvin bude trvat desetiletí.

Původní suché louky a pastviny dnes v okolí Opatova najdeme již jen v malých fragmentech, protože většina z nich byla v minulosti rozorána nebo naopak zarostla náletem dřevin nebo některých expanzivních druhů. S jejich postupným zánikem se tak staly vzácnými kdysi typické druhy živočichů a rostlin. Svahy a meze zarostlé mateřídouškou již patří minulosti a s nimi i řada druhů rostlin a živočichů jako třeba hořeček český nebo modrásek černoskvřnný. Na posledních zbytcích těchto luk najdeme i dnes některé zajímavé motýly jako třeba modráska lesního nebo několik druhů vřetenušek. I když v okolí Opatova stále vidíme velká stáda pasoucích se ovcí, obnova kdysi květnatých luk a pastvin bude trvat desetiletí.

Původní suché louky a pastviny dnes v okolí Opatova najdeme již jen v malých fragmentech, protože většina z nich byla v minulosti rozorána nebo naopak zarostla náletem dřevin nebo některých expanzivních druhů. S jejich postupným zánikem se tak staly vzácnými kdysi typické druhy živočichů a rostlin. Svahy a meze zarostlé mateřídouškou již patří minulosti a s nimi i řada druhů rostlin a živočichů jako třeba hořeček český nebo modrásek černoskvřnný. Na posledních zbytcích těchto luk najdeme i dnes některé zajímavé motýly jako třeba modráska lesního nebo několik druhů vřetenušek. I když v okolí Opatova stále vidíme velká stáda pasoucích se ovcí, obnova kdysi květnatých luk a pastvin bude trvat desetiletí.

Původní suché louky a pastviny dnes v okolí Opatova najdeme již jen v malých fragmentech, protože většina z nich byla v minulosti rozorána nebo naopak zarostla náletem dřevin nebo některých expanzivních druhů. S jejich postupným zánikem se tak staly vzácnými kdysi typické druhy živočichů a rostlin. Svahy a meze zarostlé mateřídouškou již patří minulosti a s nimi i řada druhů rostlin a živočichů jako třeba hořeček český nebo modrásek černoskvřnný. Na posledních zbytcích těchto luk najdeme i dnes některé zajímavé motýly jako třeba modráska lesního nebo několik druhů vřetenušek. I když v okolí Opatova stále vidíme velká stáda pasoucích se ovcí, obnova kdysi květnatých luk a pastvin bude trvat desetiletí.

Původní suché louky a pastviny dnes v okolí Opatova najdeme již jen v malých fragmentech, protože většina z nich byla v minulosti rozorána nebo naopak zarostla náletem dřevin nebo některých expanzivních druhů. S jejich postupným zánikem se tak staly vzácnými kdysi typické druhy živočichů a rostlin. Svahy a meze zarostlé mateřídouškou již patří minulosti a s nimi i řada druhů rostlin a živočichů jako třeba hořeček český nebo modrásek černoskvřnný. Na posledních zbytcích těchto luk najdeme i dnes některé zajímavé motýly jako třeba modráska lesního nebo několik druhů vřetenušek. I když v okolí Opatova stále vidíme velká stáda pasoucích se ovcí, obnova kdysi květnatých luk a pastvin bude trvat desetiletí.

Původní suché louky a pastviny dnes v okolí Opatova najdeme již jen v malých fragmentech, protože většina z nich byla v minulosti rozorána nebo naopak zarostla náletem dřevin nebo některých expanzivních druhů. S jejich postupným zánikem se tak staly vzácnými kdysi typické druhy živočichů a rostlin. Svahy a meze zarostlé mateřídouškou již patří minulosti a s nimi i řada druhů rostlin a živočichů jako třeba hořeček český nebo modrásek černoskvřnný. Na posledních zbytcích těchto luk najdeme i dnes některé zajímavé motýly jako třeba modráska lesního nebo několik druhů vřetenušek. I když v okolí Opatova stále vidíme velká stáda pasoucích se ovcí, obnova kdysi květnatých luk a pastvin bude trvat desetiletí.

Původní suché louky a pastviny dnes v okolí Opatova najdeme již jen v malých fragmentech, protože většina z nich byla v minulosti rozorána nebo naopak zarostla náletem dřevin nebo některých expanzivních druhů. S jejich postupným zánikem se tak staly vzácnými kdysi typické druhy živočichů a rostlin. Svahy a meze zarostlé mateřídouškou již patří minulosti a s nimi i řada druhů rostlin a živočichů jako třeba hořeček český nebo modrásek černoskvřnný. Na posledních zbytcích těchto luk najdeme i dnes některé zajímavé motýly jako třeba modráska lesního nebo několik druhů vřetenušek. I když v okolí Opatova stále vidíme velká stáda pasoucích se ovcí, obnova kdysi květnatých luk a pastvin bude trvat desetiletí.

Původní suché louky a pastviny dnes v okolí Opatova najdeme již jen v malých fragmentech, protože většina z nich byla v minulosti rozorána nebo naopak zarostla náletem dřevin nebo některých expanzivních druhů. S jejich postupným zánikem se tak staly vzácnými kdysi typické druhy živočichů a rostlin. Svahy a meze zarostlé mateřídouškou již patří minulosti a s nimi i řada druhů rostlin a živočichů jako třeba hořeček český nebo modrásek černoskvřnný. Na posledních zbytcích těchto luk najdeme i dnes některé zajímavé motýly jako třeba modráska lesního nebo několik druhů vřetenušek. I když v okolí Opatova stále vidíme velká stáda pasoucích se ovcí, obnova kdysi květnatých luk a pastvin bude trvat desetiletí.

Původní suché louky a pastviny dnes v okolí Opatova najdeme již jen v malých fragmentech, protože většina z nich byla v minulosti rozorána nebo naopak zarostla náletem dřevin nebo některých expanzivních druhů. S jejich postupným zánikem se tak staly vzácnými kdysi typické druhy živočichů a rostlin. Svahy a meze zarostlé mateřídouškou již patří minulosti a s nimi i řada druhů rostlin a živočichů jako třeba hořeček český nebo modrásek černoskvřnný. Na posledních zbytcích těchto luk najdeme i dnes některé zajímavé motýly jako třeba modráska lesního nebo několik druhů vřetenušek. I když v okolí Opatova stále vidíme velká stáda pasoucích se ovcí, obnova kdysi květnatých luk a pastvin bude trvat desetiletí.

Původní suché louky a pastviny dnes v okolí Opatova najdeme již jen v malých fragmentech, protože většina z nich byla v minulosti rozorána nebo naopak zarostla náletem dřevin nebo některých expanzivních druhů. S jejich postupným zánikem se tak staly vzácnými kdysi typické druhy živočichů a rostlin. Svahy a meze zarostlé mateřídouškou již patří minulosti a s nimi i řada druhů rostlin a živočichů jako třeba hořeček český nebo modrásek černoskvřnný. Na posledních zbytcích těchto luk najdeme i dnes některé zajímavé motýly jako třeba modráska lesního nebo několik druhů vřetenušek. I když v okolí Opatova stále vidíme velká stáda pasoucích se ovcí, obnova kdysi květnatých luk a pastvin bude trvat desetiletí.

PŘÍRODNÍ A KULTURNÍ DĚDICTVÍ OBCE OPATOV NA MORAVĚ

Vydala ZO Českého svazu ochránců přírody Kněžice; Kontakt: Kněžice 109, 675 21
Okříšky, www.csopknezice.cz, info@csopknezice.cz, tel.: 568 423 456.
Redakční rada: Kateřina Feikusová, Václav Křivan; Foto: Václav Křivan, Miroslav Novák
Náklad 500 výtisků. Zdarma; Grafické zpracování a tisk: Trifol Jihlava; Tištěno na
recyklovaném papíře; Tvorba a tisk letáčku byly podpořeny v rámci programu ČSOB
a Poštovní spořitelna pro podporu regionů.

O OPATOVU

V údolí potoka Brtničky, v nadmořské výšce 581 m n. m. asi 17 km na západ od Třebíče leží jedna z nejstarších osad západní Moravy – Opatov. Doba prvního osídlení se nedá přesně doložit, ale již roku 1082 byl Opatov darován benediktinskému Opatovickému klášteru v Čechách a opat byl po čas svého úřadu majitelem obce. Odtud by se dal odvodit název Opatov. Obec má pro své zachovalé kulturní i přírodní dědictví co nabídnout všem návštěvníkům. Obdivovatelé architektury a duchovních tradic mohou navštívit katolický nebo pravoslavný kostel či kapli sv. Anny. Pro turisty je Opatov ideální k výletům, houbaření, koupání, v bezprostřední blízkosti vede cyklostezka. Opatov je cílem dovolených řady tuzemských i zahraničních návštěvníků, kteří jsou fanoušky kempování, jež nabízí rybník Vidlák. Milovníci přírody či fotografové s oblibou vyrážejí do posledních zachovalých míst Opatovska, kde ještě stále mohou nalézt rašelinné louky, suchá stepní společenstva bývalých pastvin nebo původní bukové pralesy. Tato skládačka by vám měla poodhalit krásu obce Opatov na Moravě a jejího okolí.

Nynější kostel sv. Bartoloměje byl vybudován z peněz knížete Ant. Collalto a jeho syna Edwarda v letech 1841–1845 kolem dřívějšího kostelíka, který byl uvnitř nového zbourán.

Podle údajů v zámeckém archivu v Třebíči byla fara v Opatově postavena roku 1234.

NĚKTERÁ VÝZNAMNÁ DATA Z HISTORIE OPATOVA

- 1086 první písemná zpráva o vesnici Opatov
- 1540 povýšil král Ferdinand I. Opatov na městečko, dal obci znak, povolení pečeti voskem, přijímat řemeslníky a prodávat sůl, ocel, železo a víno
- 1577 daroval král Rudolf II. Opatovu dva výroční trhy a týdenní trh ve středu, 1586 jim přidal lesy a dovolil máčet konopí a len v rybníce
- 1487–1622 za pánů z Valdštejna a z Brtnice Opatov vzkvétal. Poslední brtnický pán se účastnil odboje proti Ferdinandu II. a po bitvě na Bílé hoře přišel o panství a novým majitelem Opatova a dalších 32 obcí se stal rod italských pánů z Collalto.
- 1659 první zmínka o škole v Opatově
- 1662 (1696) dva kronikáři uvádějí různé letopočty požáru, při kterém vyhořela značná část obce s kostelem i školou a byly při tom zničeny i všechny písemné doklady obce
- 1835 postaveny obecní sýpky
- 1838 založeny sklářské hutě
- 1883 hrálo se první ochotnické divadelní představení v hostinci „Na sále“ Fr. Urbánka č. 161
- 1886 zanikly sklárny „Na hutích“
- 1900 v Opatově bylo započato s výrobou perleťových knoflíků
- 1930 Jedna z největších požárních katastrof v obci Opatov 18.6.1930
- 1933 vybudován kostel pravoslavné církve

ZLATOMLÝN

Brzy po souvislé kolonizaci povodí říčky Brtnice byla stranou od tehdejších osad založena v období mezi léty 1250–1300 úpravna zlatonosné rudy – „Zlatomlý“ (tzv. puchýrna), která zanikla v polovině 15. století, v době zániku řady okolních vesnických sídel a v době úpadku dolování. Nejbližší výskyt zlatonosné rudy, mleté nejspíše právě ve Zlatomlýně, je ve štole a šachtách vzdálených 2 km od Opatova (Vlčí jámy). Pod Zlatomlýněm a hlavně v Opatově jsou také sepsy s typicky potočným šterkem dokazující zároveň rýžování aluviálního zlata. Prostor původní úpravny byl až do 19. století zcela opuštěný. Od roku 1838 se

Rybník Zlatomlýn se nachází 2,5 km od vesnice Opatov. Je jedním z kaskády rybníků na říčce Brtnici, táhnoucí se z Předína až po Kněžický rybník. Přepad z rybníka vytváří nejhezčí a největší vodopád v širokém okolí.

přímo pod hrází rybníka Zlatomlýn, kousek nad areálem středověké úpravny, vybudoval závod na drcení sklářského křemene a brusírna sklářských výrobků z blízké Karlínské hutě zvaný „Nová puchovna“. Po skončení činnosti brusírny skla na přelomu 19.–20. století zde zůstala budova využívaná k jiným účelům (malá vodní elektrárna aj.).

KAPLE SV. ANNY

Na mírném kopečku za Opatovem směrem jižním, při cestě do lesa „Zákopů“ a k rybníkům Jinšovu a Vidláku, stojí kaple zasvěcená svaté Anně. Byla v gotickém slohu postavena 1875 vedle původní starší kapličky. Kolem kapličky jsou staleté košaté stromy, které poskytují v parném létě příjemný chládek. Na úpatí kopečka je studánka se znamenitým, nikdy nevysychajícím pramenem tvrdé, studené vody. Sem na toto místo se každoročně schází mnoho lidí zblízka i z dále, aby zde slavili slavnou opatovskou anenskou pouť, která se slaví vždy v neděli po svátku svatě Anny (26. července). Církev pravoslavná zde postavila v roce 1933 pravoslavný chrám, který je zasvěcen rodičům panny Marie Joachimovi a Anně. Pravoslavná kaple je postavena nedaleko katolické, hned na kraji Opatova. Sv. Anna je oblíbenou patronkou žen - matek a bývala zde kdysi za časů dolování a rýžování zlata v Opatově patronkou horníků.

OPATOVSKÉ POUĚSTI

V Opatově se zachovala řada zajímavých pověstí. Dozvědět se můžete o Opatovském pranýři, Vlčích jámách, Turkově rybníčku, Hraběci studánce, Opatovské jedenáctce nebo O hastrmanech. Z Opatovských pověstí se těšila největší oblibě pověst O lípách u svatě Anny.

PAMÁTKY V OKOLÍ:

lovecký zámek Aleje, zřícenina hradu Rokštejn, středověké městečko Brtnice, Jihlava, Třebíč památky UNESCO, pivovar Dalešice, Telč památka UNESCO, Telč zámek, zámek Jaroměřice nad Rokytinou.

